

Galata a zengât ekap Paulonâ kulemgum ziŋgip.

Paulonâ zikŋaŋgât topŋâ sâŋm muyageziŋgip.

¹ Nâ Paulo Aposolo a orâwan. A ziŋ Aposolo ot mân sâŋm niwe. Yesu Kristo sot Anutu Ibânâ, zâk mumuŋan gâbâ mângeip, zikŋâ nep zo sâŋm niwet.

² Nâ sot bukurâpnâ nâ sot ândime, nen aksik Galata hânân ândime, zengât topziŋ nânŋâm ekap zi kulemgum ziŋgen.

³ Anutu Ibâ sot Kambu Yesu Kristo, zikŋâ tânzâŋgom um lumbenâ muyagem ziŋgâbobot.

⁴ Yesu zâk Ibâninŋgât sâtkât nen ândiândi bâliŋâ zi ândimenân gâbâ mâkâniŋgâbap sot tosaninŋ bunŋ upapkât ândiândinâ mân anŋân kârip.

⁵ Zorat narâkŋâ narâkŋâ Anutu sâŋm âlip kwâkŋaŋgindâ zimbap. Perâkŋak.

Nâi zâk siŋgi âlip sâŋm gulipkum nâi sâbap, zâk simgât siŋgi upap.

⁶ Anutu zâk zen Kristo sot pâlâtânŋ utnetâ tânzâŋgoi ândibigât diiziŋgip. Diiziŋgi zâk sot ândine mân kêrep oi zâk kândâtkom siŋgi âlip nâi zorat kindap kwap ândime. Zorat nânŋâm pârâkpan.

⁷ Zorat itâ sa nânŋânek. Siŋgi âlip top nâi bonŋoot zo mân ziap. Bunâ. Ka a nâmbutŋandâ Yesu Kristogât den siŋgi âlip zo tâmbetkunam op um gulip kwatziŋgâme.

8 Singi âlip dâzângowen, zo zinzin kâtik. Zorat nen mo sumbem a nâinâ singi âlip dâzângowen, zo birâm nâi dâzângonatkât sâm sâi ko tâmbetagonatkât singi upem.

9 Den mârûm sen, zo dum sâbâ. A nâinâ singi âlip kwâkâm zingâwen, zo birâm nâi dâzângobap, zâk tâmbetagobap. Oi nâ zorat nânga dâp upap.

10 Oi dap dap? Den san zi a zinjâ nâgât nângâne âlip upapkât san? Mo Anutu zâk nâgât nângi âlip upapkât san. Nâ a zen nâgât nângâne âlip upapkât nep tuuman sâi ko Kembu Kristogât kore a mân opam.

Paulo ziknâ topnangât den.

11 Bukurâpnâ, nâ den nâi dâzângua nângâne. Den singi âlip dâzângowan, zo ayân gâbâ bujâ.

12 A zo zinjâ mân dâtnowe. Zo zinjâ mân kwâkâm niwe. Yesu Kristo ziknak sâm muyagenigip.

13 Nâ mârûmnan Yuda a zengât den kâtik Mosenâ sapsûm zingip, zo lum ândiwan. Zo nânge. Yatâ ândim Yesugât kâmut imbanjâ zângom tâmbetzângom ândiwan.

14 Oi sâkurâpninangât den gei kombapkât sâm kâtigem tâlarâpnâ nâmbutnâ walâzingâm kâtigem ândiwan.

15 Ka Anutu zâk mârûm mamnâ kâmbonjan gâbâ zâkkât singi upatkât nângi zeip. Yatâ nângi zeipkât tânnobam diinigip.

16 Nanngangât den singi hân nâin goknâ zengâren âim dâzângobatkât nanngangât topnâ sâm muyagenigip. Yatâ otnigi a zen sot den den mân orâwan.

¹⁷ Oi Aposolo a kândom muyagem Yerusalem kamânân ândiwe, zen sot sinji âlipnangât den mân âraguwen. Zeŋgâren mân âiwan. Arabia hânân âi ândim Damasiko kamânân âburem gâwan.

Paulonjâ Yerusalem kamânân zâi ândeip.

¹⁸ Ândia kendon patâ karâmbut âki Petero ikpat sâmbu Yerusalem kamânân zâim sirâm kiin bâtnâmbut zâk sot ândiwan.

¹⁹ Zâk sot Kembangât munjâ Yakobo zikirâwan. Aposolo a nâmbutnâ mân zingirâwan.

²⁰ (Den kulemguan, zi sarâ bujâ. Anutu mâtenan perâknak sâmbu kulemguan.)

²¹ Yatâ opnâ Siria sot Kilikia hânân âi ândiwan.

²² Oi Kristogât kâmut Yudaia hânân ândiwe, zen si sângânnâ mân nigâwe.

²³ Zen nâgât sinjiyâk itâ nângâwe, “Anjâ nângom moliniŋip, zâk sinji âlip tâmbetkumâipnâ sinji âlip a dâzângom ândimap.”

²⁴ Yatâ nângâmjâ nâgât op Anutu sâmbu âlip kwâknangâwe.

2

Paulonjâ Yerusalem kamânân zâim Aposolo a nâmbutnâ zingirip.

¹ Oi kendon patâ kiin kimembu âki Yerusalem kamânân dum zâibam Banaba sot Tito diizika ârandâj zâiwen.

² Oi zo yen bujâ. Kembangât den sapsu nigi lum zâiwan. Yesugât kâmurân a zeŋgât a sâtnjâ sâmbu, zeŋgâren âim sinji âlip hân nâin goknâ dâzângoman, zorat sapsu zingâwan. Nâ sinji

âlip sârn ândiwan, zorat a sâtñâ neburâpnâ zen sapsurn zingâ nângânetâ âkâbapkat ziiñik tatne den zo dâzângowan.

³ Tito zâk nâ sot ândeip. Zâk Yuda a buñâ, Grik a oi a sâtñâ zingâ kwabâ kwâkñangâbigât mân sâwe.

⁴ Ka a sarâñandâ kâmurân bagimñâ Yesu Kristo sot pâlatân op dumun buñ ândeindâ tigân niñgitñâ Mosegât gurumin den, zorâñâ saaniñgi ândinatkat Tito kwabâ kwâkñangâbigât sâwe.

⁵ A zo, zing mem ge kwatniñgânarn sâne mân loriwen. Buñ kâtikñâ. Siñgi âlip mân tâmbetkune Galata a, zengâren hâlâluyâk op zimbapkat mân nângâzingâwen.

Aposolo a nâmbutñâ zing Paulo nepñangât nângâne dâp oip.

⁶ (Oi a, zengât a sâtñâ sârne, zen mârum dap mo dap op ândiwe, nâ zorat nânga tobat ñâi mân uap. Anutu zâk hâtubâtu mân opmap.) A sâtñâ zo, zingâ den unakñâ mân târokwatniwe.

⁷ Buñâ. Itâ nângâwe. Anutuñâ Petero Yuda a zengâren siñgi âlip dâzângobapkat nep diñ sârn pindip, yatigâk nâ hân ñâin gokñâ zengâren den siñgi âlip dâzângobatkât nep diñ sârn nigip.

⁸ (Oi Petero mam okñangi nepñâ tuugi bon oip, zâk zikñâ yatik mam otnigi nep tuuga bon oip.)

⁹ Oi Kembuñâ nep tânnogip, zo ekñâ Yakobo sot Petero sot Yohane, zen Yesugât kâmut zengât patâ ândiwenâ nâ sot Banaba buku otnikârn bitnik kuwe. Oi net hân ñâin gokñâ zengâren den siñgi âlip nep tuugitâ zingâ Yuda a zengâren tuunat sâwe.

¹⁰ Oi kanpitâ a ambân kut nâi nâi zingânâam zorarâk dâtnowe. Oi nâ zorat den mârumjan sâam kâtigiwan.

¹¹ Oi Peteronjâ Antiokia kamânân gam bâlinj oi eknjâ a ambân mâteziñan kin den yâmbâtñâ dukuwan. Wangât, zâk bâlinjâ oip, zorat op ko.

¹² Zâk hân nâin goknjâ zen sot nalem ârândân niwe. Yatâ nem ândei Yuda a, Yakobogât arâpnjâ zen gawe. A zo, zinj Mosegât den lum ândim hân nâin gok, zen sot nalem mân nemarâwe. A zo, zen gane Peteronjâ zingitñâ kenjât opnjâ a hân nâin gok birâzingâmñâ Yuda a zen sot nalem neip.

¹³ Nâin âi tapâ tapâ oi Yuda a nâambutñâ, zinjâ târokwâkñanjan Banaba zâk yatik zengâren târokwâip.

¹⁴ Oi sinji âlipkât mâtâp walâm utne a ambân zengât mâteziñan Petero itâ dukuwan, “Gâ Yuda a op hân nâin goknjâ zengât tobat opmatñâ dap op hân nâin goknjâ zinjâ Yuda a nengât tobat upigât sâmat?”

¹⁵ Yuda a nen hân nâin goknjâ zen yatâ mân muyagiwen. Nen Yuda a.

¹⁶ Ka nen itâ nângâmen. Anjâ Mosegât gurumin denâk lune Anutunjâ zingiri tosazinj buñ mân upap. Ka anjâ Yesu Kristo nângâm pâlâtân kwâkñanjan, zen Anutunjâ zingiri tosazinj buñ upap. Zorat op ko nen Kristo nângâm pâlâtân kwâkñanjan. Nen itâ nângen. Gurumin denâk lum tosaninj buñ orot, zo mân taap. A zinjâ gurumin den lum ândine Anutugât mâteñan tosazinjoot kinbi.

¹⁷ Oi nen Kristo sot pâlâtân opnjâ tosaninj buñ

upapkât sâmenñâ bâliñâ upmen, zorat dap sânat? Itâ sânat? “Kristonâ betniñan mei bâliñ upmen.” Yatâ mân sânat. Buñ kâtikñâ. Yatâ mân ziap.

¹⁸ Nen gurumin sâñgiñâ lulunangât mâtâp birâmñâ zoren puriksâm ândinat. Zorânâ topniñâ itâ sapsubap. Nen den kuku ândiwen.

¹⁹ Gurumin den sâñgiñâ lubatkât nângâm lum osim ândia nogi mowan. Anutu sot pâlâtân op ândibatkat gurumin denñâ nogi mowan.

²⁰ Nâ Kristo sot poru nagân none mowan. Oi ândiândinâ zi ândian, zo ninâ buñâ. Kristonâ umnan ândiap. Oi sâk sot ândiândiñ ândiman, zo Anutugât nanñâ nângâm pâlâtân kwâkñangâm ândiman. Zâkñâ umñandâ gâsânogi ândiândiñâ nâgât op buñ oip.

²¹ Anutugât tânzângozânngoñangât den sinji âlip zo mân tâmbetkuman. A nen gurumin den lugindâ Anutuñâ niñgiri tosanin buñ opabân Kristo zâk yen moip opap.

3

Gurumin dengât mâtâp lânâwe.

¹ O Galata a, zen nângânângâziñ buñâ. Dap dap op um gulip kwatziñge? Yesu Kristo poru nagân kuwe, zâkkât sinji muyap sâm muyegeziñgâwen.

² Nâ den ñai mâsikâziñga dâtonek. Tirik Kaapum miwe, zo dap op miwe? Mosegât den kâtik lumñâ miwe?

³ Nângânângâziñ buñ? Kaapum sot pâlâtân urâwenâ zo birâm mâtâp sâñgiñan bagie?

⁴ Zen Kembugâren nângâm pâlâtân kwâkñangânetâ Kembugât imbanâ muyagei

igâwe. Kut nâi nâi zo ek nângâne yenñâ uap? Kaapumñâ zengâren nep tuugi bon mân âsagiap?

⁵ Zen sânek. Anutu zâk Kaapum zingâmñâ sâi sen mârât zengâren âsagemap, zo gurumin den luluziñangât mo nângâm pâlâtânziñangât otziñgap?

Abaramgât mâtâp lânñat.

⁶ Kembugât ekabân den nâi itâ ziap, “Abaram zâk yatik Anutu nângâm pâlâtân kwâkñangâm Kembugât den nângi bon oi Anutuñâ tosanâ buñâ sâip.”

⁷ Zorat itâ nângâne. A Kembugâren nângâm pâlâtân kwâkñangâm ândimen, nen Abaramgât kiurâp bonñâ ândien.

⁸ A hân nâin gokñâ zen Anutu nângâm pâlâtân kwâkñangâne tosaziñ buñ upapkât sâip. Zorat mârumñan nângâmñâ siñgi âlip den Abaram itâ sâm dukuip,

“Gâgât mâsop zorân a hânñâ hânñâ zengâren âibap.”

⁹ Abarâmñâ Anutu nângâm pâlâtân kwâkñangip. Oi a Kembugâren nângâm pâlâtân kwâkñangâm ândimen, nen Abaramgât mâsobân bagimen.

Nângâm pâlâtân kwâkñangâm ândiengât ândiândi minat.

¹⁰ A zen Mosegât den kâtikñâ lum tosanin buñ ândim sumbemân zâinatkât sâme, zen tâmbetagoagonangât siñgi upi. Wangât, Kembugât ekabân gurumin siñgiñangât kulemguwe, ziap, zorat,

“Nâiņâ gurumin den ekabân den zem âriap, nâmbutņâ zo lum ândim den ņâi birâbap, zâk um dâpņâ tâmbetagobap.”

¹¹ Gurumin den lum ândim Anutugât mâtenan tosanij buņ orot, zo mân ziap. Kembangât ekabân den ņâi itâ ziap,

“Nâi zâk nâņgâm pâlâtâņ kwâkņangâm ândimap, zâk Anutugât mâtenan tosaņâ buņ opņâ ândiândi kâtik muyagem ândibap.”

¹² Gurumin denân ko nâņgâm pâlâtâņgât mân sâwe. Den ņâi itâ sâwe,

“Nâi zâk gurumin den lum kwâtâtibapņâ ândiândi muyagibap.”

Yesu zâk neņgât opņâ sâknamân kirip.

¹³ Kembangât ekabân den kulem ņâi itâ ziap, “A nagân zâņgom kwânâņgâziņgâbi, zen bâliņangât siņgi.”

Oi Kristo zâk yatik neņgât opņâ bâliņandâ kwâkņan zarip. Bâliņan gâbâ mâkâniņgâbapkât suupniņâ meip.

¹⁴ Oi zorat hân ņâin ņâin gokņâ, zen Yesu Kristo sot pâlâtâņ op Abaramgât mâsobân bagibi. Oi nen Kaapum neņgât siņgi sâip, zo nâņgâm pâlâtâņ sot op minatkât yatâ âsageip.

Siņgi âlipkât bet sâwât, zorat den.

¹⁵ Bukurâpnâ, a niņan dâpkwap sâbâ. A ņâiņâ mumbamņâ bet boi zo kâsâpkum ziņgâbap. Zorat kwâkņan a ņâiņâ komņâ den ņâi mân sâbap.

¹⁶ Anutuņâ Abaram den kâņņan dukuip, zo Abaram sot kiunņâ zekât siņgi sâip. Kiurâp

donḡbep zenḡgât mân sâip. Kânokkât sâip, zâk Kristo.

¹⁷ Nâ itâgât op san. Anutu, zâk mâruman Abaram sot târotârogât den sâip. Oi bet kendon patâ 430 yatâ âki gurumin den Mosegâren gâip. Gurumin den bet gâip, zorânḡ den kândom sâsânḡ, zo mân kom gulipkoip. Târotâro den kândom muyageip, zo kâtigem ziap.

¹⁸ Anutuḡâ Mose gurumin den dukuip, zo tosaninḡ buḡ oi sumbemân zâizâinḡgât mâtâp muyagei sâi târotâro den zo buḡ opap. Ka Anutuḡâ sinḡi âlipkât bet sâwât den, zo umâlepḡḡgât op Abaram kânḡan sâm pindip.

¹⁹ Gurumin den Moseḡâ sâm muyageip, zo wangât sâsânḡ? Zo bâlinḡziḡâ zo mem kabânḡan pâmbapkât Kembuḡâ sâkurâpninḡ sâm zinḡip. Zo zinzinḡ kâtik zimbapkât buḡâ. Abaramgât kiunḡâ Anutuḡâ mârum zâkkât den kânḡan sâip, zâk muyagei siriksâbapkât sâsânḡ. Gurumin den zo sumbem anḡ Anutugâren gâbâ mem Mose bikḡan parâwe.

²⁰ Mindumindu a Mose zâk kânokkât buḡâ, toren toren zenḡgât. Zâkḡâ minduzinḡgâm kirip. Ka Anutuḡâ den Abaram kândom dukuip, zo zikḡak dukuip.

Gurumin denḡâ a umzinḡ mân melânḡbap.

²¹ Dap dap sânat? Gurumin denḡâ Anutuḡâ den Abaram kândom dukuip, zo wâlap? Yatâ buḡâ. Gurumin denḡâ a umzinḡ mân melânḡbap. Zo yatâ orotḡâ sâi ko gurumin dengât op a toszinḡ buḡ orot, zo muyagebap.

22 Bâliņandâ a aksik patâ saaniņgi ândimen. Topniņâ zo yatâ Kembangât ekabân ziap. Oi zorat Yesu Kristo nâņgâm pâlâtâņ kwapņâ Anutuņâ Abaram den dukui, zorat bonņâ âlip minat.

Mârum dumunân ândiwen.

23 Yuda a nen mârum nâņgâm pâlâtâņniņ buņ ândeindâ gurumin denņâ saaniņgi dumunân ândeindâ nâņgâm pâlâtâņgât den âlipņâ, zo âsageip.

24 Oi zorat gurumin denņâ galem otniņgâm Kristogâren nâmbarip. Zo Kristogâren nâņgâm pâlâtâņ kwâkņangâm tosanin buņ upapkât yatâ oip.

25 Neņgât nâņgâm pâlâtâņniņangât mâtâp muyagei zoren lânindâ gurumin dengât dumun zo ânâņgârip.

26 Oi zen Yesu Kristo nâņgâm pâlâtâņ kwâkņangâwegât Anutugât nan bârarâp op ândie.

27 Zen too sanğonziņgâne Kristogâren târokwarâwe, zen aksik Kristo sot pâlâtâņ op ândie.

28 Oi zorat Yuda a sot hân nâin gok, a zâizâin sot giginâ, a sot ambân, a kâsâpkum nen niņjik niņjik zo mân sâbi. Zen aksik Kristo sot pâlâtâņ opņâ kâmut kânok urâwe.

29 Zen Kristogât siņgi urâweņâ Abaramgât ki-urâp bonņâ op ândie. Oi zorat Anutuņâ mârum Abaram siņgi den bonņâ dukui, zorat bonņâ mem ândibi.

4

Anutugât nan bârarâp urâwen.

¹ Itâ sa nângânek. Katep mâik nâi ibânâ moi bet boi zo zâkkât siŋgi oi dân mân galem upap. Zo kanpitâ yatâ ândibap.

² Oi zâkkât torerâpŋandâ zâkkât bet sâwât zo galem gum ândine lâmbatŋâ ibânandâ narâk sâip, zo oi galem upap.

³ Kristogât siŋgi a ândien, neŋgâren zo yatik ziap. Mârumŋan umniŋan katep yatâ oi hângât kut nâi nâi zorat kore op ândiwen.

⁴ Oi bet narâkŋâ sâsâŋâ zo mâte oi Anutuŋâ nanŋâ sângongoi ambân sigan nâigâren gem gâi kâmbonŋâ opŋâ meip. Zâkŋâ âsagemŋâ Mosegât gurumin den lum kore op ândeip.

⁵ Zo ko nen gurumin dengât dumunân gâbâ olaŋniŋgâbapkât yatâ oip. Nen Anutugât nan bârarâp utnatkât yatâ oip.

⁶ Oi nen Anutugât nan bârarâpŋâ uengât Anutu nanŋaŋgât Kaapumŋâ umniŋan sângongui gei Anutu itâ sâm konsâmap, “Aboŋ, Ibânâ âlipŋâ.”

⁷ Zorat nen kore a buŋâ, narâpŋâ ândimen. Oi nanŋâ ândimŋâ Anutu umâlepŋaŋgât bet sâwât mariŋâ op ândinat.

Kut nâi nâi bon buŋ kândâtkuwe, zo mân mâte utnat,

⁸ Zen mârumŋan Anutu mân nângâŋaŋgâm ândim lopio sot kut nâi nâi yenŋâ, zeŋgât kore op ândiwe.

⁹ Narâk ziren ko Anutuŋâ ziŋgit buku otziŋgi zeŋgoot zâk ekŋâ topŋâ nâŋge. Yatâ opŋâ wangât

sâkurâpziŋaŋgât pat siŋgi mem ândiwe, zo dum mâte otziŋgânam kore otziŋgânam ue.

¹⁰ Zen kendon top top zorat nâŋgâne bonŋâ oi tapme.

¹¹ Zorat nepnandâ zengâren tuuga bon buŋ opapkât nâŋgâm kwâkâ opman.

Galata a ziŋ Paulo birâŋaŋgânam urâwe.

¹² Bukurâpnâ, nâ dâzâŋgua nâŋgânek. Nâ zengât tobat yatâ orâwan. Zorat ko zengoot nâgât tobat yatâ upi. Zen sot ândia bâliŋâ mân otniwe.

¹³ Zen nâŋgâme. Nâ mârum kamân ŋain âibam ua mâsek otnigi birâm zen sot tap den siŋgi âlipŋâ dâzâŋgom ândiwan.

¹⁴ Nâ mâsek patâ op ândia zen âkonŋâ buŋ on galem otniwe. Oi mân nikne bâliŋ oip. Buŋâ. Zen niknetâ Anutugât sumbem a yatâ orâwan. Opoŋ, niknetâ Yesu Kristo yatâ ua galem otniwe.

¹⁵ Oi narâk zoren sâtâre urâwe, zo dap op buŋ uap? Zen mârum sinziŋ keetŋâ sâmbum nâ ninam urâwe. Zo yatâ tânnonam urâwe. Zo perâkŋak nâŋgâmŋâ san.

¹⁶ Narâk ziren ko dap dap yatâ den bonŋâ dâzâŋgua niknetâ kâsaziŋ yatâ uan?

¹⁷ A nâmbutŋandâ den kelâkŋoot sâme. Ziŋâ zen kândâtnom zengât a upigât yatâ sâme. Zen den kelâk sâsâŋâ zo âlipŋaŋgât buŋâ.

¹⁸ Kut ŋai âlipŋaŋgât den kelâk sâsâŋâ, zorâŋ âlipŋâ. Zo zengâren ga ândiyâk buŋâ, zâmbamŋâ aria utne âlip upap.

¹⁹ Murarâpnâ, nâ zengât op sâknam op tâpman. Oi zorik nâŋgâm Kristogât tobat zengâren muyag-ibapkât sâknam zo nâŋgâm zâibat.

²⁰ Nâ zenğât nângâmñâ zenğâren gamñâ den dâzânğobatkât otnigap. Nâ zenğât op nângâm kwâkâ uan.

Sera sot Haga nanzatzikñâ topzikñâ, zikñik zikñik.

²¹ Den ñâi mâsikâziñga dâtonek. Gurumin dengât kore utnat sâme, zen zorat ekap sâlâpkum nângâme mo buñâ.

²² Zoren itâ kulemguwe. Abaramgât nanzatñâ âsagiwet. Nâigât kutñâ Ismael. Zâk kore ambân zâkkâren gâbâ âsageip. Nâi ko kutñâ Isaka. Zâk zikñâ âmbinñandâ meip.

²³ Oi kore ambânñâ meip, zo ko yenñâ muyageip. Ambinñandâ meip, zo Anutuñâ den kânñan sâip, zo kâtigei âsageip.

²⁴ Oi den zorat torenñâ itâ ziap. Ambân zagât zo sinji âlip târotâro zagât, zorat dâp urâwet. Anutuñâ Sinai bâkñan târotâro ñâigât den Mose dukui. Târotâro zorat arâpñâ zen kore a ambân urâwe, zorat dâp Haganâ oip.

²⁵ Haga zâk Sinai bakñâ Arabia hânân taap, zorat dâpkwap san. Oi Yerusalem mâirâp sot Sinai bakñâ, zen dâpziñ kânok ue. Zen kore a ambânâk ue. Zen Mosegât gurumin den zo kore kwap ândime.

²⁶ Oi Yerusalem kamân uñakñâ u sumbemân taap, zâk Sera yatâ kore buñ. Oi kamân zorânâ mamniñ uap. Yesugât kâmut ândimen, nen Yerusalem uñakñâ sumbemân taap, zorat kâmut.

²⁷ Kembugât ekabân Yerusalem kamân sâñginâ sot uñakñâ marirâp, zenğât den ñâi itâ ziap,

“Ambân kâpin, katep mân mimiñâ, gâ umâlep nânğâ. Katep âsaâsagiñğât sâknam mân nânğâmat, gâ sâtâre ot. Ambân apñâ buñâ, zâk katep doñbep minziñğap. Ambân apñoot, zâk murarâ bituk minziñğap.”

²⁸ Bukurâpnâ, Anutuñâ den kânñan sâip, zorat bonñâ nen nan bârarâp urâwen. Oi zorat dâp Isaka âsageip.

²⁹ Mârum katep yenñan âsageip, Ismael, zâknâ ñâi Kaapumğât sâtkât âsageip, Isaka, zâk kâsa miñğip. Narâk ziren zo yatik ziap. Moseğât gurumin den kore ândime, ziñ Kristogât kâmut nen kâsa otniğâme.

³⁰ Oi Kembangât ekabân den dap yatâ ziap? Den ñâi itâ ziap, “Kore ambân sot nanñâ molizikâna âibabot. Kore ambângât nanñandâ bet boi zi mân galem upap. Zikñâ ambinñangât nanñandâ bet boi zo galem upap.”

³¹ Bukurâpnâ, Kristogât a nen kore ambângât kiun buñ. Nen ambinñangât kiurâp uen. Zorat op ko Anutugât nan bârarâp op ândien.

5

Olañningipkât dumunân mân zâinat.

¹ Nen dumun buñ ândinatkat Kristonñâ olañningip. Zorat a nâmbutñandâ saaniğânâ sâne mân nânğânat.

² Nâ Paulo itâ dâzângua nânğânek. A nâmbutñandâ itâ sâme, “Anutugât mâtenan tosaziñ buñ upigât Moseğât den lum ândibi.” Yatâ sâne nânğâziñğâne kwabâ kwatziñğâne ko Kristogât nep zo zengâren bon buñ upap.

Wangât, zen singi âlipkât mâtâp birâwe upap, zorat.

³ Dum dâzângua nângânek. Nâi zâk kwabâ kwâkņangâbi, zâk gurumin den pisuk lum kwâtâtem ândibapkât sâsâņ. Ka zâk dap yatâ lum kwâtâtibap?

⁴ Den kâtik lum ândim tosanij buņ utnat sâme, zen Kristo sot târotâro urâwe, zo mânângâtse. Oi Anutugâren gâbâ tânzângożâņgoņandâ, zo zengâren bon buņ uap.

⁵ Nen ko Kaapumņâ diiningi Yesu Kristo nângâm pâlâtâņ kwâkņangâm um bâbâlaņ op Anutu mâtenan tosanij buņ kinatkât mambât ândimen.

⁶ Nen Yesu Kristo sot pâlâtâņ opņâ itâ nângâmen, “Kwabâ zângożâņgoņ sot daaņoot ândiândij, zo bon buņâ uap. Kembugâren nângâm pâlâtâņ kwâkņangâm ândiândij sot buku orotņâ, zorâņ bonņâ uabot.”

Sâm gulip a, zengât den.

⁷ Zen singi âlipkât mâtâp topkwap âlip lânâwe. Zoren âinetâ ko nâiņâ pâke pâi den bonņangât mâtâp walâwe? Wannâ um gulip kwatziņgi mâtâp zo bire?

⁸ Anutuņâ diizingipņâ zen yatâ upigât mân sâip.

⁹ Bâu usiņandâ âbâņgum sirogân giari aksik kâlak op naņgâbap.

¹⁰ Nâ itâ nâņgan. Kembuņâ diizingi nângânângâziņâ nâgât yatâ upap. Oi aņâ um gulip kwatziņgâmap, zâk Kembugâren gâbâ hâuņâ mimbap.

11 Bukurâpnâ, nâ zen kwabâ kwatziŋgâbigât dâzâŋgoman sâi dap op kâsa otnibe. Nâ yâtâ dâzâŋgoman sâi ko poru nakkât siŋgi zo nâŋgâne mân bâliŋ opap.

12 A um gulip kwatziŋgânam kwabâ kwatziŋgâbigât sâme, zeŋgât itâ nâŋgâman. Zen ziiŋ sâkziŋ kâriaŋgânetâ sâi dâp opap.

Dumunniŋ buŋ ândim laŋ gulip mân utnat.

13 Bukurâpnâ, zen dumun buŋ ândibigât Anu-tuŋâ diiziŋgip. Oi nen dumun buŋ ândien sâm um sâkkât âkŋâle bâliŋâ zo mân lum ândibi. Umziŋandâ gâsâyagom kore oraŋgâm ândibi.

14 Den kâtikŋaŋgât kombâŋâ, zo itâ, “Gâ gikaŋgât otgimap, zo yatik a torenŋâ zeŋgât ot-gigi betziŋan mem ândiban.”

15 Zen ko sâtziŋandâ ziyangâm agom buŋ up-egât girem dâzâŋguan.

Laŋ gulip ândiândiŋ, zorat bonŋâ sot Kaapum wâratkum ândiândiŋ, zorat bonŋâ.

16 Sa nâŋgânek. Zen Kaapum wâratkum zâkkât imbaŋan kâtigem ândibi. Oi um sâkkât âkŋâle, zo mân upi.

17 Um sâkkât âkŋâleŋâ Kaapum komap. Oi zet zo kâsa kâsa oitâ zen kut ŋâi utnam upme, zo mân bâbâlaŋ opmap.

18 Zen Kaapum wâratkune diiziŋgi Mosegât den kâtikŋandâ mân saaziŋgâbap.

19 Um sâkkât âkŋâle nep tik mân ziap. Zo itâ muyagemap. Laŋ ândiândiŋ, bukuŋaŋgât ambân laŋ mimiŋ, aŋunziŋ buŋ laŋ orot.

²⁰ Lopio hurat kwâkwat, kware sunjâ, kâsa kâsa, sârek den, um kâlak den, kuk sunguruk, a zikņangât nânġi zâizâiņ, um kâsâp op kâsâpagoagon.

²¹ A nġigât kut nġi nġi âkņâle op laņ mimiņ, too kâtik nem um gulip orotņâ, sii nalem nemņik ândiândiņ sot kut nġi nġi nâmbutņâ. Zorat mârum dâzâņgowan, oi zi dum dâzâņguan. Anġa bâliņâ zo upiņâ Anutugât um topņan mân ândibi.

²² Ka Kaapumņâ umziņan ândei wâratkum ândime, zo zengâren bonņâ itâ muyagemap. Umņâ gâsâzâņgomap, sâtâre, um lumbe, um sânduk, buku op ândiândiņ, den luluj,

²³ Um diigi gei ândiândiņ, umņâ kendon ândiândiņâ. Kaapum den wâratkum ândine bonņâ zo zengâren muyagem zimbap. Gurumin denân kut nġi nġi âlipņâ zo mân utnatkât den nġi mân ziap.

²⁴ Oi a ambân Yesu Kristogât siņġi ândime, zen ândiândi sâņġiņâ sot um sâkkât âkņâle bâliņâ zo buņ upapkât poru nagân kune kinzap.

²⁵ Kaapumņâ ândiândi niņġi ândimengât Kaapumġât holi wâratkum zâkkât imbaņan kâtigem ândinat.

²⁶ Sâkņâ zâizâiņ mân utnat. A torenņâ mân mem gei kwatziņġânat. A nġigât kut nġi nġi laņ âkņâle mân utnat.

6

¹ Bukurâpnâ, a nġiņâ tosa muyagei zen Kaapum wâratkum ândime, zen um sânduk okņangâm sâm kubikņangâbi. Oi gikâ mâsimâsikâyân loribatkât gasâgâ kârâm ândiban.

² Kut n̄ai n̄ai yâmbâtñâ zo berân miañgâbi. Zo yatâ op Kristogât den kâtik zo lum ândibi.

³ N̄ai zâk kut n̄ai bonñâ zo mân opñâ zikñangât n̄angi zâizâiñ opmap, a yatâ zo umñâ kâitkuap sâsâr.

⁴ Zorat zâk zikñangât ândi mâmanñâ ek n̄angâm kubikapap. Yatâ opñâ a torenñâ mân mem ge kwatziñgâbap.

⁵ Nepkât yâmbât kâsâpkukun zo a mariñâ dâp lum kinbi.

⁶ Den siñgi âlip kwâkâm ziñgâme, a zo ziñ betziñan mem kut n̄ai n̄ai kâsâpkum ziñgâbi.

Nâran orot mâmeniñangât bonñâ minat.

⁷ Gâ um gulip mân upan. Dap yatâ op Anutu kâitkuban? An̄â Anutu kâit kunatkât dâp bunâ. An̄â kut n̄ai n̄ai kârâm kâmitnat, zorat bonñâ yatik minat.

⁸ N̄ai zâk um sâkkât âkñâle bâliñâ, zorat nepñâ tuubap, zâk yatik um sâkkât âkñâle bâliñâ, zorat bonñâ tâmbetagoagon muyagibap. Ka n̄ai zâk Kaapungât nep tuubap, zâk yatik Kaapungât bonñâ ândiândi kâtikñâ muyagibap.

⁹ Kut n̄ai n̄ai âlipñâ tuum ma ko âkon mân utnat. Nen mân lorem nep yatâ tuunarân bet sumbemân nep zorat bonñâ muyaginat.

¹⁰ Zorat itâ sa n̄angânek. Mâtâp muyagei a elun patâ kut n̄ai n̄ai âlipñâ otziñgânat. Den siñgi âlip zo lum Yesugât kâmut zo kut n̄ai n̄ai mem zâi pam otziñgânat.

Girem sot mâsop den.

¹¹ Zen kulem zi iknek. Den nâmbutñâ zo yen sa bukunâ n̄ai kulemguap. Ka âkââkân zi Paulo

ninak bitnandâ simbup mem kelikmelik den zi kulemgum ziŋgan.

¹² A nâmbutŋandâ zen kwabâyagobigât sâme. A zo, zen sâkŋandik den siŋgi âlip ziap. Zen Kristo poru nagân sâknam nâŋgâm moip, zorat den siŋgi sâme a ziŋ sâknam ziŋgâbegât yatâ upme.

¹³ A zo, zen zâizâiŋ op zengât a patâ utnatkât mâtâp urâwe. A kwabâ agowe, zen den kâtik mân lum kwâtâtîme.

¹⁴ Nâ ko kut ŋâi ŋâi yenŋangât buŋâ, Kembuniŋâ Yesu Kristo, zâk nenŋât op poru nagân sâknam nâŋgâm moip, zorarâk nâŋgâm sâtâre op ândiman. Yesu zâk nenŋât op poru nagân moip, zorat opŋâ hângât kut ŋâi ŋâi eksa yenŋâ opmap. Oi hân a um kâtik ândime, zen kândâtnom mân nâŋgânâŋgâ upme.

¹⁵ Kwabâ agom ândiândiŋ mo yen ândiândiŋ, zorâŋ bon buŋâ. Yesu sot pâlâtâŋ op ândiândi uŋakŋâ, zorâŋ bonŋâ.

¹⁶ A den zi lum ândime, zen Anutugâren gâbâ um lumenŋâ sot tânzâŋgozâŋgoŋâ zimbap. Anutugât kâmut zengâren zimbap.

¹⁷ Bet aŋâ sâknam mân nibigât otnigap. Wangât, nâ Yesu Kristogât op sâknam nep tuum gâwan. Oi a ziŋ nonetâ gut dârâbut sâknan donbep ziap, zorat.

¹⁸ Bukurâpnâ, Kembuniŋâ Yesu Kristogâren gâbâ um lumenŋâ umziŋan zem zimbap. Zo perâkŋak.

Zo yatik.

SINGI ÂLIP EKAP
The New Testament in the Komba Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Komba long Niugini
copyright © 1980 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Komba

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

8e5b8dff-a54f-5e56-9b8c-1906f06b22d1